

Europaudvalget
Europaudvalget@ft.dk

11. maj 2010

Benedicte Federspiel
Dok. 100946/ps

Forslag til direktiv om forbrugerrettigheder

Forbrugerrådet har tidligere henvendt sig til Europaudvalget vedrørende Kommissionens forslag til Rådets og Europa-Parlamentets direktiv om forbrugerrettigheder, der skal drøftes igen på Rådsmødet (Konkurrenceevne) den 25. maj 2010.

Indledningsvis skal Forbrugerrådet præcisere, at det umiddelbart største problem i forbindelse med forslaget til direktiv om forbrugerrettigheder er, at de fire gældende direktiver om købelov, internet, dørsalg og urimelige aftalevilkår er minimumsdirektiver, mens det nye forslag er et maksimumsdirektiv (totalharmonisering), hvilket betyder, at medlemslandene hverken kan beholde eller indføre bestemmelser, der fraviger reglerne i direktivforslaget.

Kommissionen har konstant påpeget, at de forskellige forbrugerregler gør det vanskeligere for de erhvervsdrivende, som ønsker at afsætte varer og tjenesteydelser på tværs af grænserne, at overholde de forskellige regler, ligesom Kommissionen påpeger, at forbrugerne på grund af de forskellige regler har ringe tillid til grænseoverskridende handel, herunder internethandel, hvilket er skadeligt for dem selv og det indre marked.

Alle forbrugerorganisationer har imidlertid påpeget, at EU-undersøgelser har vist, at forskellig lovgivning ikke er hovedårsagen til, at forbrugerne ikke handler over grænserne og benytter internettet. Tværtimod har undersøgelser vist, at det, som forbrugerne mest bekymrer sig om, er, om de kan få deres penge igen, hvis der opstår problemer, hvordan de kan få en vare repareret eller byttet, hvis den er købt i et andet land, ligesom sprogproblemer og bekymring for data og økonomisk sikkerhed spiller en stor rolle.

Nu er der imidlertid opstået en helt ny situation. Den nye kommissær for området, næstformand Viviane Reding, har i foråret fraveget det standpunkt, som Kommissionen ellers har gjort gældende, og ønsker nu ikke længere at stå bagved et maksimumsdirektiv, der skal omfatte hele området. Hun foreslår, at man opdeler køb i dem, som sker ansigt til ansigt, hvor der skal gælde minimumsharmonisering, og dem, som sker ved fjernsalg, dvs. over nettet, som skal dækkes af maksimumsregler.

Denne kovending er betydningsfuld, men forslaget har for længst forladt Kommissionen, og drøftelserne pågår i øjeblikket i Ministerrådet og Europa-Parlamentet.

Forbrugerorganisationerne er naturligvis glade for, at vores omfattende arbejde med at påpege, at det var et håbløst udgangspunkt at indføre totalharmonisering for alt, har båret frugt. Ikke alene sænker forslaget generelt forbrugerbeskyttelsen, det mangler også nye elementer, der kunne pege mod en ambition om fremtidssikring.

Forslaget medfører i øvrigt stor usikkerhed, idet det har vist sig umuligt at fastlægge, hvad der falder inden for og uden for direktivets anvendelsesområde. Der er tilmed opstået den absurde situation, at forbrugerbeskyttelsen i nogle af medlemslandene vil være lavere end beskyttelsen af erhvervslivet under samme lovgivning.

Til brug for ministerrådets fortsatte arbejde er der udarbejdet et papir til Rådsmødet, som man beder regeringerne om at tage stilling til på det kommende rådsmøde:

1. Hvad skal udgangspunktet være for direktivet? Skal det være et minimumsdirektiv med få eller mange maksimumsregler eller et maksimumsdirektiv med få eller mange minimumsregler?

Det er Forbrugerrådets opfattelse, at det er helt nødvendigt, at der som udgangspunkt er tale om et minimumsdirektiv, hvor man nøje kan drøfte, på hvilke områder det er hensigtsmæssigt at totalharmonisere, og hvor det kan gennemføres uden at være til skade for forbrugerne og uden at medføre en uklar retstilstand.

Forbrugerordførerne i Folketinget er netop blevet orienteret om, at Danmark som følge af en dom fra EF-Domstolen i april 2009 vedrørende totalharmoniseringsdirektivet på markedsføringsområdet vil være nødt til at opgive vores forbud mod rabatkuponer og købsbetingede konkurrencer i den danske markedsføringslov. Disse forbud er netop for få år siden af et enigt Folketing blevet accepteret som vigtige bestemmelser, som vi bør holde fast i, hvilket såvel Forbrugerrådet som Dansk Erhverv er enige i. Ingen var imidlertid klar over denne virkning af totalharmoniseringen, da man gennemførte det pågældende direktiv. Danmark har tidligere haft lignende oplevelser i forbindelse med produktansvarsdirektivet, hvor Danmark tabte en sag ved EF-domstolen. Ligesom andre lande har haft tilsvarende problemer i kølvandet på totalharmoniseringsdirektiver.

Som eksemplerne viser, er komplicerede regler og maksimumsharmonisering en farlig blanding. De europæiske forbrugerorganisationer går derfor ind for, at direktivet som udgangspunkt skal være minimum med velbegrundede maksimumsregler.

2. Skal der være minimumsregler for ansigt-til-ansigt-køb og maksimum for fjernkøb?

Viviane Redings nye forslag kan være besnærende, fordi man så i det mindste får fjernet de store problemer for en del af kontrakternes vedkommende, men det er kompliceret at have forskellige regler afhængigt af, om forbrugerne køber ved almindeligt køb eller på nettet. Forbrugerorganisationerne går i stedet ind for, at der generelt arbejdes med at opdatere reglerne, fx i forbindelse med digitale ret-

tigheder eller forbrugerkrav direkte over for producenten, hvilket også allerede er gældende i flere EU-lande. Det ville medvirke til at skabe et sammenhængende indre marked. Dette kan indføres ved minimumsregler, men når det drejer sig om fx de nærmere regler vedr. fortrydelsesret ved fjernsalg, finder Forbrugerrådet, at det er rimeligt, at man indfører maksimumsregler, forudsat at forbrugerne med reglerne sikres et tilstrækkeligt højt beskyttelsesniveau.

3. Skal kapitel III om informationskrav være maksimumsregler, dvs. at der ikke kan kræves mere information end angivet?

En lang række lande, inkl. Danmark, har påvist, at de har langt flere krav til information, der også vil afhænge af den enkelte type kontrakt. I Danmark er den erhvervsdrivende i alle forbrugeraftaler forpligtet til at give forbrugeren en række oplysninger forud for aftalens indgåelse, dvs. også ved aftaletyper, hvor der ikke efter gældende ret påhviler den erhvervsdrivende oplysningsforpligtelser. Det er derfor forbrugerorganisationernes opfattelse, at kapitel III om information skal være minimumsbestemmelser.

4. Særligt med hensyn til mangelsbeføjelser og forældelsesfrist?

Vedrørende forældelsesfristen for mangelsindsigelser og de beføjelser, forbrugeren kan gøre gældende i tilfælde af mangler, har der under forhandlingerne vist sig at være overordentligt store forskelle på retstilstanden i de enkelte lande. Mange lande har meget længere frister end Danmark, der kun har to år ligesom det oprindelige direktiv, mens andre lande har tre, fem, seks år og endnu længere frister.

Med hensyn til, hvilke krav man kan gøre gældende, når der er en mangel ved produktet, er Danmark også blandt dem, der har et lavt niveau, og her går forbrugerorganisationerne ind for, at forbrugerne skal have mulighed for frit at kunne vælge mellem de forskellige såkaldte mangelsbeføjelser – om de vil have pengene tilbage, byttet varen, afhjulpet manglen eller afslag i prisen.

Afslutningsvis skal Forbrugerrådet minde om, at det grundnotat, som Justitsministeriet udsendte i november 2009, ikke længere er relevant med henblik på udtalelserne fra mange organisationer, da disse udtalelser blev afgivet i 2008. I takt med udviklingen i forhandlingerne har flere organisationer indtaget langt mere nuancerede holdninger.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø
Afdelingschef

Benedicte Federspiel
Chefkonsulent